



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 270/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej spoločnosťou Weis & Partners s. r. o., Priemyselná 1/A, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Peter Weis, proti postupu a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. januára 2023 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Urto 1/2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Urto 1/2023 zo 17. januára 2023 **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. apríla 2023 a doplnenou 17. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia jej základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím všeobecného súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Ďalej v ústavnej sťažnosti ústavnému súdu navrhuje, aby označené rozhodnutie všeobecného súdu zrušil a vrátil mu vec na nové konanie a priznal tiež sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia. Rovnako sa domáha, aby ústavný súd rozhodol o odložení vykonateľnosti dotknutého rozhodnutia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka predložila Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) návrh na uznanie a výkon špecifikovaného rozsudku Zemského súdu v Berlíne, Spolkovej republike Nemecko z 12. decembra 2018, ktorým bola právoplatne uznaná vinnou zo spáchania trestného činu krátenia daní podľa § 370 nemeckého trestného zákona. Krajský súd podľa § 16 ods. 1 písm. h) zákona č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o uznávaní a výkone rozhodnutí“) rozsudkom č. k. 6 Ntc/4/2022 z 15. novembra 2022 (ďalej len „prvostupňový rozsudok“), odmietol uznanie a výkon špecifikovaného cudzozemského rozsudku. O odvolaní sťažovateľky rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom č. k. 5 Urto 1/2023 zo 17. januára 2023 (ďalej len „namietaný rozsudok“), ktorým prvostupňový rozsudok krajského súdu zrušil, podľa § 17 ods. 1 zákona o uznávaní a výkone rozhodnutí rozhodol, že sa špecifikovaný cudzozemský rozsudok uznáva a vykoná na území Slovenskej republiky, podľa § 517 ods. 1 Trestného poriadku a § 17 ods. 3 a ods. 4 zákona o uznávaní a výkone rozhodnutí nahradil trest odňatia slobody uložený uvedeným cudzozemským rozsudkom trestom odňatia slobody vo výmere dvoch rokov a troch mesiacov a podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona sťažovateľku zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Sťažovateľka namietaný rozsudok najvyššieho súdu napadla 26. apríla 2023 dovolaním.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že najvyšší súd namietaným rozsudkom pristúpil k súdnemu formalizmu a neprihliadol dôsledne na svoju vlastnú predchádzajúcu ustálenú súdnu prax, v zmysle ktorej sa požaduje, aby súdy pri uznávaní cudzích trestov uložili odsúdenému taký druh trestu, ktorý sa po materiálnej stránke (t. j. po stránke jeho výkonu) čo najviac zhoduje s druhom trestu štátu pôvodu, zohľadňujúc pri tom spôsob výkonu trestu v štáte pôvodu k pomerom výkonu trestu na území Slovenskej republiky. V ústavnej sťažnosti v tomto kontexte objasňuje svoju osobnú situáciu, keď uvádza, že je matkou troch maloletých detí, z toho jedného dieťaťa, ktoré má aktuálne desať mesiacov, a jej manžel má takisto v dohľadnej dobe nastúpiť výkon trestu odňatia slobody v trvaní troch rokov v Nemecku. Sťažovateľka dopĺňa, že po tom, čo jej krajský súd adresoval výzvu na nastúpenie do výkonu trestu odňatia slobody, požiadala z dôvodu, že jej maloleté dieťa nedovršilo jeden rok veku o odklad výkonu trestu, kde jej žiadosti bolo síce vyhovené, no výkon trestu jej bol odložený iba do 4. júna 2023. Poukazuje na väzenské pomery v štáte pôvodu v Nemecku a uvádza, že tamojší väzenský systém prihliada na záujmy maloletých detí a ich rodičov a na tento účel sú zriadené v rámci ústavov na výkon trestu odňatia slobody osobitné špecializované oddelenia pre väzenkyne matky, ktoré tu majú vytvorené komfortné podmienky, v ktorých môže dieťa s matkou zotrvať až do svojich šiestich rokov. Je toho názoru, že najvyšší súd svojím postupom pochybil a v skutočnosti jej uložil prísnejší druh trestu, než aký bol sťažovateľke uložený v Nemecku, pretože jeho výkon nijako nezabezpečuje európsky štandard výkonu trestu odňatia slobody v zmysle pozitívneho záväzku štátu zabezpečiť pre matky maloletých detí do päť rokov taký výkon trestu, ktorý bude minimalizovať jeho negatívne dopady

na výchovu, citové väzby a všestranný rozvoj maloletých detí. Sťažovateľka sa domnieva, že svojím obsahom bol v jej prípade kompatibilným trestom trest domáceho väzenia.

4. Sťažovateľka vzhľadom na uvedené skutočnosti vidí v postupe a namietanom rozsudku najvyššieho súdu porušenie jej označených práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Z obsahu argumentácie ústavnej sťažnosti sťažovateľky vyplýva, že sťažovateľka porušenie svojich označených práv vidí v postupe najvyššieho súdu, ktorý jej v rámci rozhodovania o uznaní a výkone trestu uloženého cudzozemským rozhodnutím podľa jej názoru reálne uložil prísnejší trest v porovnaní s trestom uloženým týmto cudzozemským rozhodnutím.

6. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) vyplýva, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavou vymedzená právomoc ústavnému súdu neumožňuje, aby nahrádzal rozhodovacia činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ predtým, ako požiada o ústavnú ochranu ústavný súd, musí vyčerpať všetky (iné) dostupné a účinné prostriedky ochrany svojich práv. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol (môže) domôcť ochrany svojich práv v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a v danom prípade Trestným poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (obdobne I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

7. V danom prípade sťažovateľka akceptovala subsidiárne postavenie ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd tým, že podala vo svojej trestnej veci dovolanie (aj keď iba z opatrnosti, ako sama uvádza) ešte predtým, ako doručila ústavnému súdu ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. V okolnostiach daného prípadu však sťažovateľka podaním dovolania, ako aj podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvorila stav „dvojkoľajnosti konania“, keď by o tej istej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu v danej veci predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, je potrebné považovať podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu

o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľkou využitý, za predčasné. Ústavný súd môže prijať ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť až vtedy, ak príslušné orgány verejnej moci už nemajú možnosť namietaný stav zásahu do základných práv alebo slobôd napraviť (obdobne IV. ÚS 195/2010).

8. Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom verejnej moci (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 180/2010). Iba za predpokladu, že sťažovateľ využil všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej ochrany svojho základného práva alebo slobody a nebol s ich uplatnením úspešný, môže predložiť – s použitím ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy – namietané porušenie tohto základného práva alebo slobody ústavnému súdu. K tomu treba dodať, že sťažovateľka nemá podľa ústavy a zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinná postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľom ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy).

9. Ústavný súd už zaujal názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 145/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Jednoznačne to vyplýva aj z poslednej vety § 124 zákona o ústavnom súde.

10. Predčasnosť ústavnej sťažnosti však v okolnostiach danej veci vyplýva najmä z toho, že pri náprave tvrdeného zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľky by bolo v rámci konania o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy z preskúmania ústavným súdom vynechané rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktoré sťažovateľke zákon na ochranu jej základných práv alebo slobôd v konaní, ktoré dosiaľ prebieha, poskytuje. Navyše, v ďalšom priebehu konania bude musieť byť rešpektovaný buď právny názor vyslovený v namietanom rozsudku, alebo (v prípade, ak bude sťažovateľka úspešná v dovolacom konaní) právny názor súdu dovolacieho.

11. Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok právomoci

podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde (keďže rozhodovanie o podanom dovolaní sťažovateľky patrí do právomoci dovolacieho súdu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. mája 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu